

Dobra praktyka
w zakresie walidacji efektów uczenia się

Słowenia

Kwalifikacja "Pracownik młodzieżowy"

Dobra praktyka w zakresie walidacji efektów uczenia się. Słowenia. Kwalifikacja "Pracownik młodzieżowy"

Na podstawie ekspertyzy autorstwa Barbary Kunčič-Krapež i Klementa Drofenika

Redakcja:

Barbara Fijałkowska, Roksana Pierwieniecka

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8

01-180 Warszawa

tel. (22) 241 71 00

www.ibe.edu.pl

Wzór cytowania:

Instytut Badań Edukacyjnych (2023). *Dobra praktyka w zakresie walidacji efektów uczenia się. Słowenia. Kwalifikacja "Pracownik młodzieżowy"*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2023

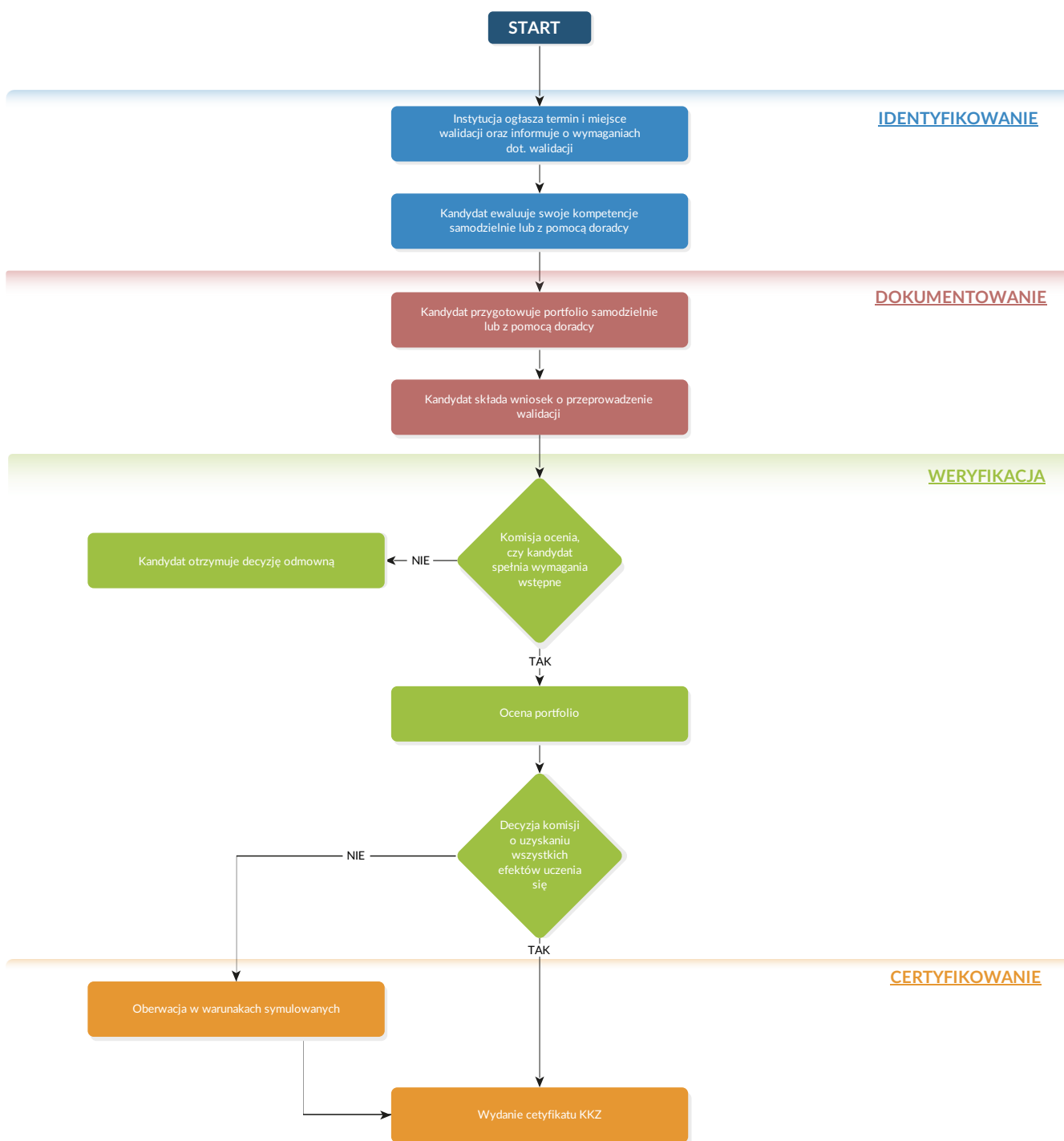
ISBN

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu *Wspieranie funkcjonowania i doskonalenie ZSK na rzecz wykorzystania oferowanych w nim rozwiązań do realizacji celów strategii rozwoju kraju*.

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

1. Kraj, nazwa instytucji	5
2. Strona internetowa instytucji	5
3. Nazwa kwalifikacji, której dotyczy dobra praktyka	5
4. Krótki opis procesu walidacji	5
5. Szczegółowy opis procesu walidacji	5
5.1. Ogólne informacje o walidacji	5
5.2. Identyfikowanie	6
5.3 Dokumentowanie	7
5.4 Weryfikacja	7
5.5 Certyfikowanie	7
5.6 Dokumenty	7
6. Metody walidacji	8
6.1 Ocena portfolio	8
6.2 Obserwacja w warunkach symulowanych (zadanie praktyczne) wraz z prezentacją lub wywiadem swobodnym.	8
7. Rezultaty walidacji	9
8. Zasoby kadrowe	9
8.1 Doradcy ds. KKZ	9
8.2 Członkowie komisji walidacyjnych	9
9. Warunki organizacyjne i materialne	10
10. Zapewnienie jakości walidacji	10
10.1 Instytucje odpowiedzialne za monitorowanie i nadzór	10
10.2 Proces odwoławczy	11
10.3 Doskonalenie kadr	11
10.4 Doskonalenie systemu	12
11. Finansowanie	12
12. Kontekst funkcjonowania dobrej praktyki	12

1. Kraj, nazwa instytucji

- Słowenia
- Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (Instytut Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego)

2. Strona internetowa instytucji

<https://cpi.si/>

3. Nazwa kwalifikacji, której dotyczy dobra praktyka

„Pracownik młodzieżowy”

Kwalifikacja ta znajduje się na 5 poziomie Słoweńskiej Ramy Kwalifikacji (słoweń. *Slovensko ogrodje kvalifikacij* – SOK), co odpowiada 4 poziomowi Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ang. *European Qualifications Framework* – EQF).

Uwaga: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (Instytut Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego) nie prowadzi walidacji dla opisywanej kwalifikacji, ale pełni istotną funkcję w systemie kwalifikacji w Słowenii. Jest główną instytucją zajmującą się badaniami, rozwojem i doradztwem w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego; zapewnia też synergię pomiędzy systemem kształcenia a rynkiem pracy, zapraszając do współpracy różnych partnerów społecznych.

4. Krótki opis procesu walidacji

Identyfikowanie efektów uczenia się: Kandydat z pomocą doradcy identyfikuje wiedzę i umiejętności uzyskane w ramach edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego oraz porównuje je z obowiązującym standardem zawodowym.

Dokumentowanie efektów uczenia się: Kandydat z pomocą doradcy gromadzi dowody swoich kompetencji (np. listy polecające, opisy odbytych kursów, certyfikaty itp.) i przygotowuje portfolio odnoszące się do standardu zawodowego oraz do opisu wymagań dot. walidacji.

Weryfikacja: Komisja ds. Krajowych Kwalifikacji Zawodowych (dalej: KKZ) ocenia, czy kandydat spełnia warunki wstępne określone w opisie wymagań dot. walidacji. Następnie komisja analizuje dowody kompetencji kandydata zgromadzone w portfolio, aby dowiedzieć się, czy jego umiejętności są wystarczające do uzyskania danej kwalifikacji. Jeżeli dowody zostaną uznane za niewystarczające, wtedy umiejętności kandydata zostaną przetestowane w praktyce przy użyciu różnych metod.

Certyfikowanie: Jeżeli umiejętności kandydata odpowiadają zapisom standardu zawodowego, czyli opisowi kompetencji zawodowych koniecznych do wykonywania określonego zawodu, komisja potwierdza uzyskanie przez niego kwalifikacji zawodowej i zleca wystawienie certyfikatu KKZ.

5. Szczegółowy opis procesu walidacji

5.1. Ogólne informacje o walidacji

Słoweńska Rama Kwalifikacji zawiera trzy rodzaje kwalifikacji, jednym z nich są kwalifikacje zawodowe potwierdzane certyfikatem. Proces uzyskiwania certyfikatu został uregulowany w ramach tzw. **systemu**

Krajowych Kwalifikacji Zawodowych (dalej: system KKZ), wprowadzonego w 2000 r. na mocy ustawy o kwalifikacjach zawodowych.

W Słowenii można uzyskać kwalifikację zawodową w systemie edukacji formalnej (kształcenie zawodowe, techniczne i wyższe zawodowe) lub właśnie poprzez walidację, czyli uznanie efektów uczenia się nieformalnego oraz uzyskanych w ramach edukacji pozaformalnej. Ustawa o kształceniu i szkoleniu zawodowym stanowi, że zakres i poziom wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych koniecznych do wykonywania zadań zawodowych (czyli inaczej standard zawodowy), mogą być nabyte w ramach edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczenia się nieformalnego i zweryfikowane w postępowaniu walidacyjnym.

Standardy zawodowe opisują kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania określonych zadań zawodowych. Standardy – w formie dokumentów – są przygotowywane przez ekspertów branżowych ze związków zawodowych, izb handlowych, stowarzyszeń zawodowych, ministerstw właściwych. Na podstawie analizy miejsc pracy i zadań zawartych w profilu zawodowym oraz tendencji rozwojowych w danym sektorze eksperci opracowują standard zawodowy. Określa on zakres i poziom trudności określonego zawodu oraz niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencje zawodowe do jego wykonywania. Przez kompetencje zawodowe rozumie się umiejętności potrzebne do realizowania szerokiego zakresu zadań w różnych środowiskach pracy.

Jeżeli na rynku pracy pojawia się zapotrzebowanie na określoną kwalifikację zawodową, eksperci branżowi na podstawie standardu zawodowego przygotowują wymagania dotyczące walidacji. Ich opis jest dokumentem, który stanowi podstawę do zaplanowania i przeprowadzenia walidacji, podczas której weryfikuje się kompetencje niezbędne do wykonywania danego zawodu. Opis wymagań dot. walidacji definiuje również warunki wstępne, które kandydaci muszą spełnić, aby uczestniczyć w postępowaniu walidacyjnym. Zależą one od poziomu trudności wymagań dla danej kwalifikacji. Kandydaci chcący uzyskać kwalifikację „Pracownik młodzieżowy” muszą udowodnić, że mają przynajmniej roczne doświadczenie w pracy z młodzieżą, które muszą potwierdzić przedstawieniem referencji od organizacji działających w zakresie pracy z młodymi ludźmi.

Kwalifikacja „Pracownik młodzieżowy” jest jedną z kwalifikacji zawodowych możliwych do uzyskania w drodze walidacji. Mogą starać się o jej nadanie osoby mające doświadczenie w pracy z młodzieżą, np. w organizacjach pozarządowych, programach dla młodzieży, harcerstwie itp.

W celu uzyskania kwalifikacji „Pracownik młodzieżowy” kandydaci muszą udowodnić, że mogą zaplanować i zrealizować program dla młodzieży oraz przeprowadzić jego ewaluację, nawiązać i utrzymywać współpracę opartą na wzajemnym zaufaniu, prowadzić pracę w grupie i organizować zespoły, umożliwiać młodym ludziom nabywanie nowych kompetencji, upowszechniać rezultaty ich pracy, zapewnić jakość swojej własnej pracy oraz zadbać o własny rozwój osobisty i zawodowy, przestrzegać zasad zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa podczas pracy z młodzieżą.

Działania doradcze, zawierające element informowania, są prowadzone na wszystkich etapach walidacji. Doradca musi rozpoznać kompetencje kandydata wynikające z jego doświadczenia zawodowego, nabyte w edukacji pozaformalnej i poprzez uczenie się nieformalne, a także wspierać go w postępowaniu walidacyjnym.

Jeżeli kandydat spełnia warunki wstępne, to w ramach weryfikacji zostaną sprawdzone dowody jego kompetencji z wymogami określonymi w standardzie zawodowym.

5.2. Identyfikowanie

Identyfikowanie efektów uczenia się to część przebiegu walidacji, kiedy kandydat dowiaduje się, czy spełnia warunki wstępne, oraz identyfikuje swoje kompetencje i porównuje je z wymaganiami opisanymi w standardzie zawodowym oraz opisem wymagań dot. walidacji. w tym celu kandydat dokonuje samooceny albo zostaje zaproszony na rozmowę z doradcą. Warto dodać, że doradca może także wspomóc kandydata w przygotowaniu samooceny. Zidentyfikowane w ten sposób kompetencje w następnych etapach zostaną udokumentowane lub zademonstrowane w praktyce.

5.3 Dokumentowanie

Dokumentowanie oznacza gromadzenie dowodów kompetencji kandydata i jest jednym z kluczowych etapów walidacji efektów uczenia się uzyskanych w edukacji pozaformalnej i poprzez uczenie się nieformalne. To, czy kompetencje kandydata zostaną potwierdzone, w dużej mierze zależy od jakości dostarczonych dowodów.

Dowody powinny być zróżnicowane i powinny prezentować umiejętności kandydata możliwie najbardziej kompleksowo. Istotna jest również różnorodność wskazanych przez niego sposobów uczenia się. Dowody muszą być autentyczne, czyli odzwierciedlać faktyczne kompetencje kandydata. Wykazanie autentyczności nie jest kwestią oceny eksperta, ale raczej weryfikacją formalno-administracyjną: chodzi o sprawdzenie, czy dokument rzeczywiście jest potwierdzeniem kompetencji danego kandydata, czy kopia jest zgodna z oryginałem, czy dokument został wydany i podpisany przez właściwy organ itd.

Poza dokumentami poświadczającymi spełnienie warunków wstępnych portfolio powinno zawierać wszelkie dowody potwierdzające kompetencje kandydata wskazane w standardzie zawodowym oraz dopasowane do opisu wymagań dotyczących walidacji.

Pod koniec tego etapu kandydat składa wniosek w danej instytucji o przeprowadzenie walidacji. Wniosek musi zawierać wszelkie informacje świadczące o tym, że kandydat spełnia warunki wstępne opisane w wymaganiach dotyczących walidacji, i wówczas może przystąpić do weryfikacji efektów uczenia się. Jeżeli komisja walidacyjna uzna, że kandydat nie spełnia warunków wstępnych, wydaje decyzję odmowną, którą kandydat powinien otrzymać w ciągu 8 dni.

5.4 Weryfikacja

Jeżeli kandydat spełnia warunki wstępne, wówczas jego portfolio zostaje ocenione przez komisję, która na tej podstawie zdecyduje o nadaniu kwalifikacji albo o konieczności poddania kandydata dodatkowej obserwacji w warunkach symulowanych. Komisję powołuje Krajowe Centrum Egzaminacyjne (słoweń. *Državni izpitni center*) na wniosek instytucji przeprowadzającej walidację. Członkowie komisji są każdorazowo nominowani do wskazanej sesji walidacyjnej. Komisja składa się z trzech członków wybranych z listy osób zatwierdzonych przez ministra właściwego do spraw pracy; są oni powoływani zgodnie z wymogami kompetencyjnymi dla członków komisji opisanych w wymaganiach dotyczących walidacji.

Weryfikacja efektów uczenia się uzyskanych w edukacji pozaformalnej i poprzez uczenie się nieformalne może być przeprowadzona na podstawie portfolio lub przez obserwację w warunkach symulowanych. Zazwyczaj łączy się obie metody, ponieważ komisja najczęściej potwierdza tylko częściową zgodność udokumentowanych kompetencji kandydata ze standardem zawodowym i wskazuje te, które powinny zostać zademonstrowane w praktyce.

5.5 Certyfikowanie

Certyfikowanie to ostatni etap walidacji efektów uczenia się uzyskanych w edukacji pozaformalnej i poprzez uczenie się nieformalne. To procedura, dzięki której wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne kandydata zdobywane w edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne zostają formalnie uznane.

Komisja może nadać kwalifikację, opierając się na ocenie portfolio i/lub obserwacji w warunkach symulowanych. Wystawiony na tej podstawie certyfikat jest dokumentem, który ma status równorzędny ze świadectwem lub dyplomem i może być wydany tylko przez instytucję uprawnioną do prowadzenia walidacji, tj. wpisaną do rejestru prowadzonego przez Krajowe Centrum Egzaminacyjne. Po wydaniu pozytywnej opinii przez komisję walidacyjną kandydat otrzyma certyfikat w ciągu 8 dni.

5.6 Dokumenty

Kandydaci, instytucje prowadzące walidację i członkowie komisji KKZ mogą pobrać wszystkie dokumenty wymagane w przeprowadzeniu walidacji ze strony internetowej Krajowego punktu koordynacyjnego EQAVET. Kandydat z pomocą doradcy wypełnia formularz wniosku, który jest przedkładany komisji walidacyjnej.

Doradca wydaje raport z przeprowadzonego doradztwa, który należy dołączyć do portfolio wraz z formularzami do oceny każdego dokumentu zawartego w portfolio, formularzami do nadania KKZ na podstawie oceny portfolio, raportów z obserwacji w warunkach symulowanych wraz z arkuszami ocen odpowiednimi dla zastosowanych metod.

6. Metody walidacji

6.1 Ocena portfolio

Portfolio ocenia się na etapie dokumentowania i weryfikacji. Pełni ono następujące funkcje:

- demonstruje kompetencje i osiągnięcia kandydata niezależnie od sposobu ich nabywania;
- uzmysławia kandydatowi zakres jego kompetencji, które nabył w sposób nieplanowany, nieformalny i których często nie był przedtem świadomy;
- systematycznie organizuje dowody kompetencji kandydata, dzięki czemu ma on podstawę do opracowania CV, np. w formacie EUROPASS;
- podnosi samoocenę kandydata, zachęca do kontynuowania nauki i dalszego rozwoju;
- zachęca kandydata do proaktywnego i samodzielnego planowania rozwoju zawodowego.

Struktura portfolio jest opisana i opublikowana na stronie internetowej Krajowego punktu koordynacyjnego EQAVET (słoweń. *Nacionalna referenčna točka EQAVET*). Portfolio powinno zawierać:

1. dokumenty potwierdzające spełnienie warunków wstępnych określonych w opisie wymagań dot. walidacji KKZ: wymagane wykształcenie lub wymagana liczba lat doświadczenia zawodowego w dziedzinie kwalifikacji, o której nadanie ubiega się kandydat;
2. prezentację kandydata: życiorys lub CV w formacie EUROPASS;
3. opis doświadczenia zawodowego kandydata, np. książeczka pracy, umowa o pracę, referencje, opis stanowiska, oświadczenie pracodawcy itp.;
4. dokumenty z zakresu edukacji i szkoleń: świadectwa lub certyfikaty ze szkoleń wymienionych przez kandydata w CV i związanych z kwalifikacją, o której nadanie się ubiega, pod względem treści, ale niewchodzące w zakres warunków wstępnych (potwierdzenie lub zaświadczenie uczestnictwa i/lub ukończenia programu edukacyjnego, certyfikat, świadectwo, dyplom, licencja, potwierdzenie ze szkolenia w pracy itp.)
5. referencje: jeśli kandydat oświadczy w swoim CV, że ma doświadczenie zawodowe w dziedzinie kwalifikacji, którą chce zdobyć, powinien je udokumentować.

Dowodem zamieszczonym w portfolio może być:

- praca/dzieło wykonana/wykonane w miejscu pracy (produkt, model, program komputerowy itp.);
- praca pisemna przygotowana przez kandydata w miejscu pracy (np. projekt, plan, dokument rozwojowy, dokument badawczy, raport, artykuł, analiza, esej, ewaluacja, tłumaczenie, roczne sprawozdanie finansowe małego przedsiębiorstwa, plan kadrowy przedsiębiorstwa itp.);
- usługi wykonywane w miejscu pracy;
- nagrody z konkursów;
- książka lub inna publikacja (również na zasadzie współautorstwa).

Kandydat musi jednoznacznie udowodnić, że produkt lub usługa rzeczywiście jest jego własną pracą, również w przypadku pracy zespołowej (np. projektu); wtedy dowodem będzie pisemne oświadczenie od pracodawcy lub kierownika projektu, nagroda, patent itp.

6.2 Obserwacja w warunkach symulowanych (zadanie praktyczne) wraz z prezentacją lub wywiadem swobodnym

Opis wymagań dotyczących walidacji zazwyczaj określa różne połączenie metod: test, obserwacja w warunkach symulowanych (zadanie praktyczne), prezentacja, wywiad swobodny. Członkowie komisji muszą znać metody walidacji oraz umieć je dostosować do każdej indywidualnej sytuacji – są odpowiedzialni za jakość postępowania weryfikacyjnego.

Obserwacja w warunkach symulowanych w przebiegu walidacji prowadzącej do nadania kwalifikacji „Pracownik młodzieżowy” może zostać przeprowadzona na dwa sposoby:

Sposób A: Jeżeli kandydat w swoim portfolio nie udokumentował wystarczająco lub w ogóle kompetencji związanych z planowaniem, realizowaniem, ewaluacją programów pracy z młodzieżą oraz związanych z upowszechnianiem rezultatów takich programów, komisja zastosuje dodatkowo test pisemny oraz obserwację w warunkach symulowanych (zadanie praktyczne) wraz z prezentacją ustną. Oznacza to, że kandydat wykona oraz omówi zadanie, do którego otrzymał wcześniej instrukcję od komisji.

Sposób B: Jeżeli kandydat w swoim portfolio nie udokumentował wystarczająco lub w ogóle kompetencji związanych z rozpoczęciem i utrzymywaniem współpracy opartej na wzajemnym zaufaniu, prowadzeniem pracy w grupie i organizowaniem zespołów lub umożliwianiem nabywania nowych kompetencji, komisja zastosuje obserwację w warunkach symulowanych wraz z wywiadem swobodnym. Oznacza to, że kandydat wykonana zadanie na podstawie otrzymanych od komisji instrukcji, a jej członkowie będą mu zadawali pytania dotyczące wykonanej pracy.

Udzielanie informacji zwrotnej jest istotną częścią oceniania. Komisja musi ją przekazać w formie uzasadnienia swojej decyzji (pozytywnej lub negatywnej), a po zakończeniu postępowania walidacyjnego poinformować kandydata o czynnikach, które wpłynęły na ostateczną decyzję członków komisji.

7. Rezultaty walidacji

Komisja wydaje decyzję o nadaniu kwalifikacji kandydatowi lub decyzję odmowną; nie wydaje natomiast zaświadczeń o potwierdzeniu wybranych kompetencji.

Instytucja ma obowiązek powiadomić kandydata o decyzji w ciągu 8 dni od jej wydania przez komisję. Jeżeli kandydat uzna, że walidacja nie została przeprowadzona w odpowiedni sposób, może złożyć odwołanie w ciągu 8 dni.

8. Zasoby kadrowe

8.1 Doradcy ds. KKZ

Rola doradców jest złożona: przekazują kandydatom szczegółowe wskazówki na wszystkich etapach walidacji, informują o możliwościach i warunkach uzyskania kwalifikacji, wspierają w identyfikowaniu kompetencji oraz tworzeniu portfolio, weryfikują autentyczność dowodów i kompletność portfolio, biorą udział w sesjach doradczych oraz przygotowują raport z przebiegu doradztwa.

Oprócz biegłości komunikacyjnej niezbędnej do prowadzenia doradztwa doradca musi też motywować i zachęcać kandydata do aktywności w postępowaniu walidacyjnym, uświadomić mu jego obowiązki i oraz wspierać go w wytrwaniu do zakończenia weryfikacji. Doradca musi również zagwarantować poufność i profesjonalizm doradztwa.

8.2 Członkowie komisji walidacyjnych

Weryfikację przeprowadza trzyosobowa komisja powołana przez Krajowe Centrum Egzaminacyjne na wniosek instytucji prowadzącej walidację. Wymagania kompetencyjne wobec członków komisji są zawarte w poszczególnych opisach wymagań dot. walidacji i obejmują, np.: obszar i poziom wykształcenia, wymagane doświadczenie w zakresie uzyskania danej kwalifikacji, licencje itp. Kandydaci na członków komisji muszą ukończyć szkolenie wskazane przez ministra właściwego do spraw pracy, wykazać kompetencje zawarte w opisie wymagań dotyczących walidacji i w standardzie zawodowym oraz przedstawić dowody pracy w zakresie danej kwalifikacji przez ostatnie 5 lat. Na takiej podstawie otrzymują licencję członka komisji walidacyjnej.

Członkowie komisji muszą wiedzieć, w jaki sposób ocenić portfolio, znać plan i zasady przebiegu weryfikacji i walidacji jako całości, identyfikować grupy docelowe oraz dostosowywać swoją pracę do ich potrzeb – ze szczególnym uwzględnieniem kandydatów ze specjalnymi potrzebami.

Członkowie komisji oceniają poszczególne dowody złożone w portfolio (również portfolio jako całość) kandydata i przeprowadzają obserwację w warunkach symulowanych – jeżeli dowody są niewystarczające lub nie spełniają wymogów określonych w opisie wymagań dot. walidacji KKZ i standardzie zawodowym. Następnie wydają decyzję o nadaniu kwalifikacji lub decyzję odmowną i przekazują kandydatom informację zwrotną.

9. Warunki organizacyjne i materialne

W celu uzyskania krajowej kwalifikacji zawodowej walidacja może być przeprowadzana przez tzw. Międzybiznesowe Centra Edukacyjne, szkoły, organizacje kształcenia dorosłych i izby handlowe. Muszą to być instytucje, które prowadzą formalnie zatwierdzone programy edukacyjne, spełniają wymagane warunki materialne oraz kadrowe określone w opisie wymagań dot. walidacji i odpowiednich ustawach, zatrudniają doradcę ds. KKZ oraz są wpisane do rejestru prowadzonego przez Krajowe Centrum Egzaminacyjne.

Instytucje te organizują i administrują walidację: ustalają terminy sesji walidacyjnych (przynajmniej raz na 12 miesięcy), wyznaczają doradcę dla każdego kandydata. Ponadto muszą również zagwarantować warunki materialne wskazane w opisie wymagań dotyczących walidacji. Warunki te zależą od obszaru kwalifikacji i określają niezbędne pomieszczenia (np. przeznaczone do obserwacji w warunkach symulowanych, ale też na przykład pomieszczenia do przygotowania, chłodzenia i przechowywania produktów, laboratoria, magazyny itp.), powierzchnie zewnętrzne, narzędzia i sprzęt roboczy, maszyny, materiały, zestawy ochrony osobistej, pojazdy, sprzęt komputerowy z oprogramowaniem, sprzęt audio i wideo itp.

Warunki i zasoby materialne, jakie każda instytucja musi zapewnić na potrzeby walidacji prowadzącej do uzyskania kwalifikacji „Pracownik młodzieżowy”, to: odpowiednia sala z wyposażeniem umożliwiającym pracę w grupie (możliwość różnego ustawienia stołów i krzeseł) oraz zestaw komputerowy wraz z podstawowym oprogramowaniem i odtwarzaczem multimedialnym oraz rzutnikiem. Ponadto każda instytucja musi utworzyć co najmniej 8-osobową grupę w wieku 15–19 lat objętą programem dla młodzieży.

Walidacja powinna zostać przeprowadzana w ciągu 30 dni. Instytucja ją prowadząca wnioskuje o powołanie komisji przynajmniej z 10-dniowym wyprzedzeniem przed zapowiedzianą sesją walidacyjną. Jeśli osoby ubiegające się o nadanie kwalifikacji muszą zostać poddane obserwacji w warunkach symulowanych, komisja ustala jej datę i godzinę, przy czym obserwacja nie może trwać dłużej niż 180 minut, a kandydaci są informowani o jej terminie z 5-dniowym wyprzedzeniem. Jeśli kandydat zostanie pozytywnie oceniony na podstawie obserwacji, otrzyma certyfikat KKZ (czyli zostanie mu nadana kwalifikacja zawodowa) w ciągu 8 dni.

10. Zapewnienie jakości walidacji

10.1 Instytucje odpowiedzialne za monitorowanie i nadzór

- **Inspekcja Pracy Republiki Słowenii** nadzoruje legalność pracy instytucji prowadzących walidację w ramach systemu krajowych kwalifikacji zawodowych, legalność powołanej komisji i profesjonalizm jej pracy. Inspektor monitoruje również spełnienie warunków określonych w wymaganiach dotyczących walidacji, legalność procedur, skład komisji i kompetencje członków komisji. w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wydaje on decyzję określającą środki zaradcze i termin na usunięcie nieprawidłowości, postanowienie dot. wymiany komisji lub pojedynczego jej członka albo jej przewodniczącego, decyzję o anulowaniu uprawnień danej instytucji do prowadzenia walidacji lub cofa licencję członka komisji lub jej przewodniczącego.
- **Instytut Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego** monitoruje walidację prowadzoną w ramach systemu krajowych kwalifikacji zawodowych. Nadzoruje pracę doradców w celu zapewnienia

kandydatom rzetelnego doradztwa na wysokim poziomie. Monitoruje również system KKZ i raz w roku przedstawia raport Ministerstwu Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równości Szans, które na podstawie wniosków z raportu uzupełnia zauważone braki formalne w systemie KKZ, wspiera Krajowe Centrum Egzaminacyjne w doskonaleniu metodologii i jakości pracy członków komisji walidacyjnych oraz wspomaga Instytut w projektowaniu i wdrażaniu usprawnień w postępowaniu walidacyjnym. Instytut jest też odpowiedzialny za opracowanie metodologii monitorowania i zajmuje się zapewnieniem jakości systemu KKZ.

- **Krajowe Centrum Egzaminacyjne** nadzoruje pracę członków komisji walidacyjnych oraz instytucji przeprowadzających walidację. Gromadzi i monitoruje roczne sprawozdania z postępowań walidacyjnych przesyłane przez uprawnione instytucje, nadzoruje pracę komisji walidacyjnych, a także raz w roku przedstawiciele Centrum uczestniczą w przebiegu walidacji prowadzonej przez poszczególne instytucje. Wnioski z takich wizytacji są przekazywane do Ministerstwa Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równości Szans, które na tej podstawie ma możliwość uzupełnienia braków formalnych systemu KKZ. Jeśli Centrum zaopiniuje, że przewodniczący lub członek komisji nie ma kwalifikacji do pracy w komisji lub że zostały naruszone w inny sposób przepisy dotyczące walidacji, może cofnąć im licencję. Ponadto Centrum organizuje coroczne konferencje dla członków komisji (w podziale na sektory), które stanowią forum dyskusji nad zgłaszanymi przez instytucje przeprowadzające walidację propozycjami zmian w procedurach. Monitoruje i ocenia realizację programu szkoleniowego dla kandydatów na członków komisji walidacyjnych i proponuje zmiany dotyczące Krajowej Rady Ekspertów ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego. Nadzoruje i wspiera rozwój sieci instytucji przeprowadzających walidację, prowadzi ich rejestr, ogłasza nabór wniosków o licencję członka komisji.

Upoważnieni przedstawiciele Inspekcji Pracy Republiki Słowenii, Instytutu Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego i Krajowego Centrum Egzaminacyjnego mogą uczestniczyć w przebiegu walidacji w instytucjach ją przeprowadzających (bez prawa do interwencji w trakcie jej trwania) oraz mają prawo do zbadania pełnej dokumentacji kandydatów.

10.2 Proces odwoławczy

Ochronę praw kandydata gwarantuje ustawa o kwalifikacjach zawodowych. Kandydat ma prawo do odwołania się od decyzji komisji walidacyjnej w ciągu ośmiu dni od jej otrzymania. Jeżeli osoba ubiegająca się o nadanie kwalifikacji nie zgadza się z decyzją komisji, może złożyć odwołanie do stałej komisji odwoławczej w Ministerstwie Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równości Szans. Komisja odwoławcza w ciągu ośmiu dni musi zdecydować, czy odwołanie kandydata jest zasadne, i wdrożyć odpowiednie procedury.

Stała komisja składa się z przedstawiciela Ministerstwa Pracy, Rodziny, Spraw Społecznych i Równości Szans, przedstawiciela Instytutu Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego i przedstawiciela Krajowego Centrum Egzaminacyjnego; jest powoływana przez ministra właściwego do spraw pracy.

Zadania członków komisji odwoławczej są następujące:

- zbadanie odwołania kandydata oraz uzyskanie dodatkowych informacji od kandydata, instytucji przeprowadzającej walidację lub komisji walidacyjnej;
- ustalenie zasadności odwołania w wyznaczonym terminie;
- wyznaczenie nowej komisji walidacyjnej w przypadku uznania zasadności odwołania kandydata.

10.3 Doskonalenie kadr

Instytucje prowadzące walidację kierują swoich doradców na obowiązkowe szkolenie, organizowane przez przeprowadzanego przez Instytut Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego.

Członkowie komisji walidacyjnych muszą odnawiać licencje co 4 lata, udowadniając swoje doświadczenie zawodowe za ostatnie 5 lat oraz uczestnictwo w szkoleniach związanych z obszarem danej kwalifikacji. Zobowiązani są również do udziału w szkoleniach dla członków komisji walidacyjnych, organizowanych przez

Słoweński Instytut Edukacji Dorosłych, Instytut Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego i Krajowe Centrum Egzaminacyjne.

10.4 Doskonalenie systemu

Rząd Republiki Słowenii mianuje przewodniczącego i 14 uznanych ekspertów z dziedziny kształcenia i szkolenia zawodowego członkami Krajowej Rady Ekspertów ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego w systemie KKZ. Rolą Rady jest zgłaszanie rekomendacji do zmian w standardach zawodowych i opisie wymagań dot. walidacji do ministra właściwego do spraw pracy. Rekomendacje obejmują: metodologię opracowania standardu zawodowego i wymagań dot. walidacji, określenie priorytetów związanych ze standardami zawodowymi i wymaganiami odnoszącymi się do walidacji w nawiązaniu do długoterminowych potrzeb rynku pracy oraz zmiany w programie szkolenia dla kandydatów na członków komisji walidacyjnej.

11. Finansowanie

Warunki, procedura oraz finansowanie uzyskania krajowych kwalifikacji zawodowych są określone w ustawie o krajowych kwalifikacjach zawodowych i innych przepisach wykonawczych. Koszt zdobycia danej kwalifikacji szacuje się przy użyciu konkretnej metodologii; cena obejmuje doradztwo i weryfikację. Z zasady kandydat pokrywa koszt, chociaż w niektórych przypadkach jego pracodawca może zaoferować wsparcie finansowe. Kandydat może również się ubiegać o sfinansowane walidacji ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego za pośrednictwem słoweńskich urzędów pracy.

12. Kontekst funkcjonowania dobrej praktyki

Początki walidacji w Słowenii sięgają lat 90., kiedy zakłady pracy zaczęły umożliwiać pracownikom awans na podstawie ich kompetencji nabytych w pracy, które oceniano podczas obserwacji w warunkach rzeczywistych. Na tej podstawie wydawano osobom zatrudnionym wewnętrzny certyfikat kwalifikacji na odpowiednim poziomie. Nie było wówczas rozwiniętych procedur ani kryteriów, a taki certyfikat był honorowany wyłącznie wewnątrz, niemniej był on traktowany jako równoważny z formalnym wykształceniem technicznym.

Nadawanie kwalifikacji zawodowych uznawanych na poziomie krajowym rozpoczęło się w 1999 r. Początkowo podstawą prawną była ustawa o zatrudnieniu i ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia z 1997 r. Została wówczas zastosowana procedura nadawania kwalifikacji, opracowana przez ministerstwo właściwe ds. pracy, która umożliwiała bezrobotnym (na skutek restrukturyzacji gospodarczej) pracownikom bez formalnych kwalifikacji poświadczanie ich efektów uczenia się uzyskanych w ramach edukacji pozaformalnej (szkoleń) i poprzez nieformalne uczenie się.

W 1999 i 2000 r. realizowano projekt Phare jako wspólną inicjatywę ministerstwa właściwego ds. edukacji i ministerstwa właściwego ds. pracy. Projekt ten obejmował modernizację programów edukacyjnych, opracowanie systemu certyfikatów i ocenę jakości kształcenia zawodowego dla młodzieży i dorosłych. Instytut Republiki Słowenii ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego kierował i koordynował projekt Phare MOCCA, a udział w nim zapewnił projektantom systemu KKZ istotne wsparcie techniczne. Badania przeprowadzone w tym okresie obejmowały ewaluację pilotażowych walidacji, badania infrastruktury technicznej systemu certyfikatów, badanie modeli wdrażania walidacji efektów uczenia się wymaganych dla kwalifikacji zawodowych oraz analizy porównawcze postępowań walidacyjnych w UE. Wszystkie te działania stanowiły fundament systemu KKZ w Słowenii.

W 2000 r. system KKZ uzyskał podstawę prawną wraz z przyjęciem ustawy o kwalifikacjach zawodowych. Ustawa ta na pierwszy plan wysunęła potrzebę umożliwienia osobom dorosłym uzyskania formalnego dokumentu (tj. certyfikatu KKZ) poświadczającego wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne nabyte dzięki doświadczeniu życiowemu i zawodowemu, a także w ramach edukacji pozaformalnej i poprzez nieformalne uczenie się. Następnie powstała również Słoweńska Rama Kwalifikacji, której podstawę stanowi ustawa o Słoweńskiej Ramie Kwalifikacji z 2016 r. Zgodnie z modelem europejskim wysoki stopień

sformalizowania i zinstytucjonalizowania systemu KKZ powinien się przyczynić do zbudowania jego wiarygodności pośród wszystkich kluczowych interesariuszy.